

Nekrologer

HENRY BRUUN

17. 12. 1903 – 1. 9. 1970

DEN 1. september 1970 døde Henry Bruun efter få dages sygdom, næsten 67 år gammel. Han voksede op i et præstegårdshjem med gammeldags humanistisk kultur, blev klassisk sproglig student fra Sorø 1921 og cand. mag. 1928. Som sin farbror og navne arkivaren i rigsarkivet valgte han historie som hovedfag og fransk som bifag, men mente iøvrigt at hans historiske interesse var medfødt. Kombinationen af klassiske sprog, historie og fransk passede godt til to sider af hans ånd, samfølelse med kulturtraditionen, også den lærde, og klarhed. Året efter sin embedsexamen stiftede han sammen med en lille gruppe jævnaldrende fagfæller Historikerkredsen af 1929, som bl.a. Ingvar Andersson og Johan Schreiner en tid tilhørte. Samværet dér var udviklende og klargørende for ham og os. Bruun var kredsens højtagede formand i den halve snes år den bestod, og det var ikke mindst hans kritiske sans og skarpe logik som hjalp til at gøre diskussionerne frugtbare.

I studietiden blev han gennem Knud Fabricius' øvelser fanget ind af dansk adelshistorie og skrev en specialeafhandling om højadel og lavadel, som Fabricius benyttede og henviste til i sit bidrag til Schultz Danmarkshistorie. Men kort efter sin embedsexamen blev han knyttet til Instituttet for Historie og Samfundøkonomi og dermed for et tiår optaget af arbejdet med nyere dansk socialhistorie, til at begynde med under Povl Engelstofts vejledning, senere som selvstændig fast medarbejder (1931–1938). Resultatet blev foruden nogle forstudier – publiceret i *Sociale Studier i dansk Historie efter 1857* (1930) og *Bidrag til Arbejderklassens og Arbejderspørgsmalets Historie i Danmark 1864–1901* (1931) – 1. bind af værket *Den faglige Arbejderbevægelse i Danmark indtil Aar 1900* (1938), en bog på over 600 store sider, omfattende tiden til ca. 1880. Det er et grundigt og et grundlæggende arbejde. Et vældigt materiale er samlet især fra aviser og småtryk. Bogen er præget af Bruuns kritiske sans og gode judicium, den rydder op i mange misforståelser og giver talrige nyttige

oplysninger. Men det kan ikke nægtes at den mangler friskhed, at forfatteren ikke helt har kunnet hæve sig over stoffet. Som flere af min historikergenerations første arbejder er den præget af at vi som regel ikke havde været udenlands og fået nye indtryk og ny inspiration, før vi begyndte på en selvstændig forskning som vi på grund af vort emnevalg ikke rigtig var uddannet til af vore lærere.

Samme år den store bog udkom forlod Bruun arbejdet med den nyere socialhistorie og instituttet og blev arkivar i rigsarkivet, hvor han 1958 avancerede til overarkivar og chef for 3. afdeling. En enkelt gang vendte han i sit forfatterskab tilbage til arbejderklassens forhold, da han gav sig til at undersøge en fortælling i syndikalistens Christian Christensens erindringer. Det blev til et spændende stykke detektivarbejde: *Oprør i Rabarberkvarteret?* (Historiske Meddelelser om København 1965). Det morede Bruun at prøve sin skarpsindighed på vanskelige detailundersøgelser, også i arkivtjenesten. Han blev en af de lærde arkivarer som historieforskningen ikke kan undvære, kyndig også på områder hvor få har indsigt og flere brug for hjælp, som sigillografi og heraldik.

Heldigvis optog Bruun tidligt i sin socialhistoriske periode påny forbindelsen med sin egentlige kærlighed adelshistorien. Dels ved detailundersøgelsen *Var Udstederne af Opsigelsesbrevet af 23. juni 1439 alle Rigsraader?* (1932, H. T. 10. r. II). Dels, og navnlig, som forfatter af en række artikler om adelige til Dansk biografisk Leksikon. Dette arbejde førte ham langt ind i de adelshistoriske kilder. Det var dog først som arkivar han tog fat på adelshistoriske studier i en større sammenhæng. En afgørende tilskyndelse fik han nogle år forinden da foreningen Norden bad ham være hovedforfatter af afsnittet om de nordiske unioner 1380–1523 til 1. bind af værket *Omstridte Spørgsmaal i Nordens Historie* (1940). Manuskriptet var i hovedsagen færdigt fra Bruuns hånd 1936, og medforfatterne Sverre Steens og Gottfrid Carlssons ændringsforslag var såvidt vides kun få. Afhandlingen er en ypperlig forskningsoversigt, klar, instruktiv og selvstændigt vurderende.

Denne opgave vendte Bruuns interesse mod unionstidens politiske historie. De modne frugter så vi dog først efter mere end en halv snes år. Til dem hører et par perspektivrige afhandlinger i Nordisk Tidskrift 1952 og 1958 (*Adelsskandinavismen og Union og Ærkebiskop*), og to større arbejder: Den vægtige biografi af Abraham Brodersen (1950, H. T. 11. rk. III) – i den beskæftiger Bruun sig iøvrigt som også senere med godsamlingshistorie – og disputatsen *Poul Laxmand og Birger Gunnensen. Studier over dansk politik omkring år 1500* (1959, anmeldt i H. T. 11. rk. VI). Det er et modent, originalt og skarpsindigt arbejde, tillige elegant formet. Bruuns første bog var bred og tung af stof. Disputatsen er kortfattet, undertiden knap, og enkelthederne har alle betydning som led i en større sammenhæng.

Endnu et af Bruuns selvstændige skrifter fortjener at nævnes, også fordi det illustrerer spændvidden i hans interesser. Det er *Den middelalderlige Dagvise* (Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning 1965), en fin og skarp-sindig filologisk-litteraturhistorisk undersøgelse af dagvisens alder og oprindelse med analyse af dens forskellige overleverede former og enkelte af motiverne. Det er iøvrigt karakteristisk, at skønt Bruun havde megen sans for poesi, er afhandlingen blottet for æstetiske vurderinger – bortset fra en bemærkning om at Grundtvigs og Wallins gendigtninger begge er »fremragende«. Bruuns uvillie mod alt hvad der smagte af fraser kunde gøre hans form tør. Så meget stærkere virker det når hans følelse for de mennesker han skildrer kommer til orde, som i den smukke afhandling *De danske Braher* (ale. Historisk tidskrift for Skåneland 1969).

Jævnside med sin forskning og sin embedsgerning udførte Bruun fra 1929 til sin død et selvopofrende, tidsrøvende og slet betalt arbejde som bibliograf. Trykt er hans årsfortegnelser over historisk litteratur vedrørende Danmarks historie 1928–40, femårsbibliografien for 1943–47 og fire bind af den store bibliografi for 1913–42, en fortsættelse med stærkt udvidede rammer af Erichsen og Krarup. Det store værk er som en kyndig anmelder skrev (H. T. 12. rk. III) »en overordentlig arbejdsmæssig og intellektuel præstation, . . . et arbejde der hævder sig [også] efter international målestok«. Fra 1947 var Bruun medarbejder ved *International Bibliography of Historical Sciences*, fra 1958 ved *Repertorium der mittelalterlichen Geschichtsquellen*.

Henry Bruun kunde på fjernerestående virke tilknapet og bureaukratisk tør. For os der kom ham på nært hold var han en anden, levende optaget af mange ting i og udenfor sit fag, musikalsk, en naturelsker og kyndig amatørornitolog, en kender af vore gamle kirker, først og fremmest en mand med både humor og selvironi. Med et ord fra Croces nedladende karakteristik af lærde forskere på arkiver og museer kaldte han sig undertiden en af de uskadelige tudser. Han vidste nok at han som historiker var og at vi anså ham for at være meget mere. Som fagfælle og ven var han af de sjældne ubestikkelige. Han skjulte ikke sin kritik, men var heller ikke karrig med anerkendelse når han mente den var fortjent. Derfor værdsatte man hans dom højere end de flestes. POVL BAGGE